

JOAN ARGENTÉ I ARTIGAL: ENTRE L'INTIMISME I L'EXPERIMENTACIÓ

Joan Argenté i Artigal és un poeta interessant per diversos conceptes però ha estat poc llegit i menys estudiat. Potser la raó d'aquest relatiu interès que ha despertat entre la crítica sigui la seva producció certament escassa. Una producció que, d'altra banda, no dubtaria a comparar amb la d'un gran poeta com és Marià Manent: producció escassa, sí, però meditada i coherent; una obra que, en definitiva, obeeix a una pregonada necessitat d'expressió i d'autoco-neixement mitjançant la construcció amb la paraula.

Joan Argenté va néixer a Badalona l'any 1931. Va cursar estudis de Dret a la Universitat de Barcelona amb la promoció 1948-1953 i es va donar a conèixer per primera vegada com a poeta en la segona antologia universitària (1950) al costat de noms com Manuel Balasch, Josep Espar Ticó, Joaquim Molas, Jordi Cots, Albert Manent, Joan Raventós, Joan Vergés i d'altres.

El 1960, va publicar *El temps de tants dits* (Proa, Els llibres de l'Ossa Menor, n. 40), llibre que un any abans havia guanyat el premi «Joan Salvat Papasseit». Tot i que no es publicarà fins al 1976 (Edicions Nova Terra) *Moviment peristàltic o aquest home, per a mi, és una pesant bombeta encesa* és finalista del premi «Carles Riba» del 1963: és el seu segon llibre. El 1967 publica *Cicle, bicicle, tricicle* (Editorial Rocas), potser la temptativa més audaç i important en l'experimentació poètica de la seva obra. Finalment, el 1975, guanya el premi Carles Riba amb *Seminocturn, semidiürn*, llibre que serà publicat un any després (Proa, Els llibres de l'Ossa Menor, n. 87).

Aquest és el gruix principal de l'obra d'Argenté tot i que també té adaptacions al català de cançons de Jacques Brel i una pantomima anomenada *Volem vi*, representada en diversos escenaris i retransmesa per televisió, entre d'altres materials inèdits. Ha traduït al català *La leçon* i *Le salon de l'automobile* d'Eugène Ionesco i *La balada del gran macabre* de Michel Ghelderode, llibre aquest darrer, que va obtenir el premi Josep Maria de Sagarra l'any 1981.

El primer llibre, *El temps de tants dits*, ens mostra una vocació intimista de la seva poesia però a la vegada conté la incipient pruja d'experimentació que desenvoluparà posteriorment. El motiu principal del llibre ens l'indica el títol: el temps. Un temps vist com un fenomen apte per a la meditació i el record. En aquest sentit, *El temps de tants dits* és un llibre nostàlgic. El temps és concebut com un cicle natural d'inexorable trànsit però aquesta idea només ens és insinuada. Pel llibre desfila, per ordre, el setembre, l'Advent, la nit de Nadal, la diada dels Reis. El temps, doncs, motiu de record: «Uns breus poemes llegits arran dels vidres / portaven la presència reposada dels dies d'estiu...» o bé «I no sé quina prada interior han ocupat a clapes / que... / se'm desfà dèbilment una tristesa vana», i també, mitjançant el record, motiu per a l'autoafirmació, per a l'autobiografia. En efecte, el record de la mort del pare, per exemple, és remarcable: «El meu pare ja mort, / a les meves mans...». Dins d'aquest conjunt, el poema més experimental és la *Cançó dels tres reis* en què la repetició i el joc verbal són els motius centrals: «Un grec, un grec, / un groc, un groc, / un grec, un groc i un negre, / ...»

Moviment peristàltic és important en la trajectòria d'Argenté per dues raons: s'allunya progressivament dels resultats del primer llibre per endinsar-se en la recerca de nous recursos —una recerca que culminarà a *Cicle, bicycle, tricycle*— i a la vegada assenta les bases del que serà *Seminocturn, semidiürn*. Hi ha dos poemes que abonen aquesta darrera tesi: *Coneixements seminocturns, coneixements semidiürns*, en què el poeta juga amb l'ambigüitat de sons i de significats sempre amb un to lúdic sense que això vagi en detriment del contingut del poema, i el *Mètode discursiu* en el qual el poema es converteix en una confessió lírica i en una genuïna narració. Aquest mètode d'autoconeixement prefigura el complex discurs del llibre que seria el premi «Carles Riba» el 1975.

Al tercer llibre, *Cicle, bicycle, tricycle*, el to canvia notablement. Es perd la nostàlgia del primer i es guanya una ironia que és present en cadascun dels poemes, també amb una finalitat lúdica. Si els registres de *El temps de tants dits* ens recordaven el to d'Espriu, Salvat o Garcés, els poemes d'aquest llibre s'acosten definitiva-

ment a la particular poètica d'Argenté que, per sobre d'influències, té ja un estil propi. Per un altre cantó, des del punt de vista formal —tant en la concepció global del llibre com en cada un dels poemes— existeix un salt qualitatiu: creix el desig d'experimentació amb els sons, especialment en poemes com *Autoparadis* «Si / sol / do / res...» o *Sol* en què el poema és constituït simplement per dos mots: «Té, tot».

Finalment, *Seminocturn*, *semidiürn* és sense cap mena de dubte el llibre més homogeni des del punt de vista temàtic. En paraules del mateix Argenté «és un llibre fet vers a vers, ratlla a ratlla, que pretén de sospesar el procés d'adquisició i entrada a una edat adulta i conscient. Per això comença amb una onomatopeia i acaba amb la paraula "paraula". A tot el llarg del llibre hi ha un cant i un contracant per a patentitzar el moviment pendular entre allò que és mig fosc i allò que és mig clar o *seminocturn semidiürn*». El llibre és un discurs concebut des de diverses perspectives i amb diversos procediments poètics tals com variacions tipogràfiques, mètrica irregular i regular, diferents distribucions dels textos en la pàgina i una ironia molt pròpia d'Argenté al fons de la qual hi trobem preocupacions similars a les del primer llibre. En el fons d'aquests versos batega el desencís de l'infant ploraner i somiador que ha d'acabar-se a un món nou, que ha de caminar «sol», «ben ell mateix», que ha de «travessar una nova porta». I van units un exquisit gust pel silenci, forjat per la melangia, un joc continu entre sons i conceptes i la cruesa que suposa el tràngol de la vida. Aquestes funcions s'alternen, es contraposen, se superposen, s'enumeren, sempre ben encerclades per una unitat temporal màgica i vaga que, tanmateix, és progressiva.

L'obra d'Argenté és una aportació interessant que arrenca del darrer Salvat i que evoluciona cap a una poètica experimental però decididament personal.

MARÇAL SUBIRÀS I PUGIBET